

АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс в економіці України значною мірою визначає соціально-економічне становище суспільства. Але фінансовий стан аграрних формувань, рівень фінансової підтримки сільськогосподарського виробництва та соціальної сфери є незадовільним. Сільське господарство поряд з тим, що продукти харчування мають підвищений попит, є проблемною нестабільною галуззю, тут відсутні високі технології та сучасна техніка, які необхідні для підвищення продуктивності виробництва [13].

Приєднання до СОТ мало для України стратегічне значення з позиції двох важливих факторів: це було умовою для подальшої поступової інтеграції України у європейські та світові процеси та структури і системного реформування національної економіки згідно з принципами лібералізації та відкритості ринку. Крім того, інтеграція до СОТ - це ознака сталого розвитку країни – економічного, політичного, соціального [9]. Але Україна має слабкий аграрний сектор, тому в умовах глобалізації українські сільськогосподарські підприємства зможуть не скласти конкуренцію зарубіжним підприємствам аграрного сектору, тому що мають дуже низьку конкурентоспроможність. Це все може призвести до загрози занепаду та зникнення аграрного сектору нашої країни.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню питань глобалізації та процесу адаптації аграрного сектору України до викликів глобального характеру присвятили свої публікації І. Р. Михасюк, О. М. Могильний, Г. І. Мостовий, О. О. Сидоренко та ін. [6; 7; 10; 12].

Питанням визначення можливого впливу глобалізації на розвиток різних секторів агропромислового комплексу України присвятили свої роботи А. Гончарук, С. Зоря, Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук, Штефан фон Крамон-Таубадель та ін. [1; 2; 3; 4; 10; 11].

Проблемам глобалізації присвячено багато наукових праць, до яких, зокрема, належить і робота авторів П. Т. Саблука, О. Г. Білоруса, В. І. Власова, в якій дослідники висувають тезу „про переростання сучасного глобалізму в економічний державно-корпоративний імперіалізм”, що поряд із відомими можливостями кооперації та інтеграції несе великі загрози та негативні наслідки. Серед них – неухильне збільшення розриву в рівнях економічного й соціального розвитку між бідними і багатими країнами” [5]. „Глобальне

насильство над державами та їхніми громадянами зростає. В цих умовах держави ведуть пошук захисних механізмів протидії агресивній глобалізації. Серед них розробка національних стратегій розвитку, де серйозна увага приділяється сталому розвитку, регіоналізації й соціалізації розвитку, а також розвитку народного підприємництва, малого і середнього бізнесу, кластерних структур. Кожна держава повинна мати таку національну стратегію, яка б абсорбувала нові можливості глобалізації та протидіяла зовнішньому руйнівному впливу глобалізму”.

Мета статті – дослідження впливу глобалізації на аграрний сектор України та вирішення проблем його адаптації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Процеси сучасної глобалізації не є чимось несподіваним, виникли у результаті якогось відкриття. Історично світ глобалізується й інтегрується в процесі всього свого розвитку. Закон глобалізації є об'єктивним законом розвитку людства. Це означає, що процеси глобалізації неможливо скасувати, відкласти, зупинити, що й зумовлює постановку проблеми та актуальність теми дослідження, особливо стосовно їх впливу на Україну. При цьому необхідно визначити ступінь впливу глобалізаційних процесів не тільки на національну економіку в цілому, а й на її аграрний сектор зокрема. Тим більше, що ціла низка глобальних проблем, які потребують негайного вирішення, пов'язані з функціонуванням саме цієї сфери економіки: продовольча, екологічна, енергетична, сировинна та ін. Україна як і кожна інша країна проходить період драматичних соціально-економічних трансформацій, без яких неможливе підвищення конкурентоспроможності. На сьогодні дедалі більше глобалізація, що йде нашою планетою семимильними кроками, приваблює не тільки економістів, а і світову спільноту, міжнародні світові організації. Не обходить ця проблема й агропромислове виробництво, адже забезпечення людей продовольством стоїть досить гостро не тільки в зонах конфліктів чи стихійного лиха, а й у глобальному вимірі. В світі щорічно голодують понад 1 млрд населення [5].

Вступ до СОТ – це один із етапів глобалізаційного процесу, коли розвинуті держави через механізми СОТ розширюють ринки збуту власної продукції до щойно залучених країн. Розвинуті країни створюють

ситуацію „нерівноправного стану” й одержують від глобалізації набагато більше дивідендів, ніж країни, що розвиваються. Україна в цьому не виняток. Ніхто за кордоном не піклуватиметься про добробут і продовольче забезпечення наших людей.

Сучасна силова економічна глобалізація має кілька негативних наслідків. З цього ми виокремимо аграрну сферу та село.

Погіршення демографічної ситуації призвело до обезлюднення сіл, а зростання безробіття викликав активну міграцію, переважно молодих людей, у міста та за кордон. За таких умов руйнація соціальної сфери, втрата колись ефективних інтенсивних та індустріальних технологій, знищення матеріально-технічної бази значно змінили психологію сучасних мешканців села, призвели до бідності й жебрацтва.

Багато власників земельних паїв фізично не в змозі працювати на землі, вирощувати врожай. Це в основному люди похилого віку. За життя вони віддали належне своїй землі: і шанували, і доглядали, а вона їм віддячувала високими врожайми. Нині ситуація змінюється: земля стає товаром, має ринкову ціну. За цих обставин багато власників розраховують мати від землі не продукцію та врожай, а зиск за її товарність. Уже діє велика когорта так званих посередників – лихварів, які за безцінь скуповують паї у селян. Отже, земля трансформується з основного засобу виробництва селянства у засіб накопичення капіталу багатих підприємців.

Глобалізація пригнічує внутрішній сільськогосподарський ринок, посилює негативний вплив глобальної конкуренції. Позначка конкурентоспроможності нашої сільськогосподарської продукції на міжнародній планці якості перебуває на досить низькому рівні. Тому експорт її відбувається за низькими цінами і не приносить бажаного зиску.

Глобалізація та вимоги СОТ до продукції змушують сільськогосподарського виробника різко змінювати структуру посівних площ і сівозмін, і галузей виробництва в цілому.

У структурі посівних площ значно зросла частка технічних культур (скоротилися площі під посівами цукрових буряків і розширилися під олійними – соняшником та ріпаком). Зернові як були, так і залишаються провідною групою. Всі ці зміни спрямовано на те, щоб посилювати експорт тієї продукції рослинництва, яка має перевагу за кордоном та приносить дохід.

Щодо галузей, то тваринництво в основному існує для самозабезпечення. Такого занепаду воно ще ніколи не мало, навіть у тяжкий післявоєнний період.

Глобалізація зумовлює міжнародну інтеграцію, яка мало захищає навколишнє середовище бідних країн, зокрема посилено культивуються культури які надто виснажують і деградуєть ґрунти (соняшник,

ріпак). Інтеграція передбачає експорт сировини, а не готової продукції, саме те, що маємо нині в Україні.

Захід у своїх стратегіях прагне деіндустріалізації України, перетворення аграрного сектора в сировинну зону. Унікальність сільського господарства полягає в тому, що воно є головним виробником різнобічної продукції не тільки для споживання безпосередньо людиною, а й для використання в промисловості та енергетиці.

Вступ України до СОТ – це перші кроки глобалізаційного процесу. Правила й норми світової торгівлі внаслідок відсутності власної агропродовольчої стратегії нав’язали Україні не кращі варіанти. Перше – надії на широкий доступ на світовий ринок агропромислової продукції вітчизняного виробництва залишається райдужною мрією. Вона поки що неконкурентоспроможна, бо не відповідає світовим стандартам. Єдиною експортоспроможною продукцією буде зерно, особливо ріпакове та насіння соняшнику.

Лібералізація торгівлі й скорочення митних тарифів на імпорту продукцію до 11% сприяє відкриттю наших продовольчих кордонів, засиллю зарубіжної продукції й витісненню з внутрішніх ринків продукції наших товаровиробників та згортанню її виробництва.

Негативним є те, що зростає імпорт трудомісткої продукції – овочів, картоплі, ягід та фруктів, при цьому власне виробництво скорочується, звільняється значна кількість працівників і поповнюється склад безробітних. Наприклад, бачимо, що кількість магазинів роздрібної торгівлі овочами й картоплею, а також молочною продукцією, скоротилась у 5 – 6 разів. Їх замінили великі маркети, переповнені овочевою і садовою імпортною продукцією. За 2008 – 2010 роки імпорт овочів зріс удвічі, картоплі - в чотири рази. Асортимент цієї продукції став ширшим, а ціни не знизилися. Виробництво ж власних овочів, картоплі, ягід, фруктів, винограду значно скоротилося, бо стало не вигідним, збитковим.

Унаслідок того, що в країні відсутні овочеві та фруктосховища, в зимовий період наші магазини торгують морквою, цибулею, капостою, томатами й огірками, а також картоплею, вирощеними і завезеними із Польщі, Угорщини, Туреччини та Росії. При цьому значна кількість товару – контрабандні. Тому ціни на завезені овочі й фрукти нижчі, ніж на вирощені вдома. Наприклад, вітчизняні помідори та огірки продають, відповідно, в 1,7 – 2 рази дорожче, ніж іноземні. Понад усе населення країни незадоволене наявним ринком продуктів харчування, зокрема м’ясо-молочною продукцією.

В Україні гостро стоїть проблема продовольчої безпеки і з погляду кількості, якості, поживності та доступності продуктів харчування для широких верств населення, і в аспекті втрати національної продоволь-

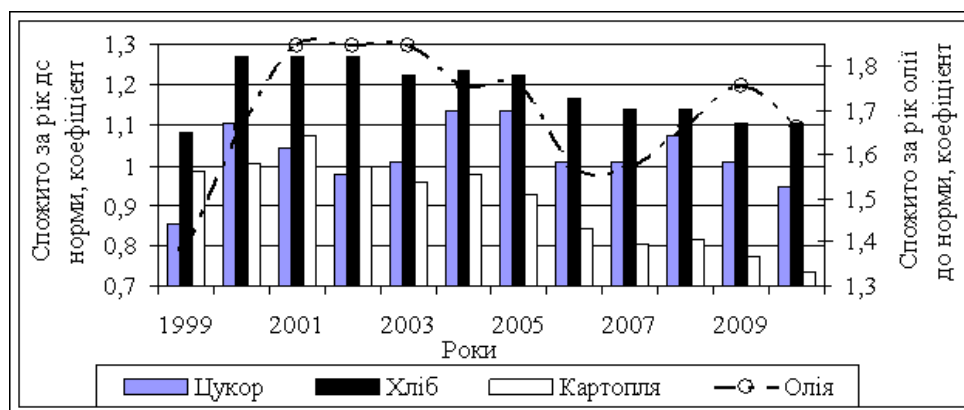

Рис. 1. Динаміка споживання населенням України основних продуктів харчування за 1999–2010 рр. [14]

чої безпеки. На сучасному етапі, як і в недалекому минулому, проблема продовольчої безпеки – це насамперед проблема найбільш вразливих верств населення, особливо зuboжілого селянства. Серед усіх галузей та сфер народного господарства країни у найбільш несприятливих умовах опинилося сільське господарство, яке протягом останніх років залишається збитковим. Вступ України до СОТ не поліпшив стан справ, адже продукцію наших товаровиробників охарактеризовано низькою якістю і не знаходить попиту на продовольчому ринку. Тенденцію споживання основних продуктів харчування населенням України характеризує динаміка з 1999 по 2010 рік (рис. 1).

У середньому пересічний українець споживає менше норми окремих продуктів харчування. За всіма групами продуктів харчування в середньому у 2010 р. спожито з розрахунку на одного жителя менше фізіологічної норми: плодів і ягід - на 51%, молока - 40%, овочів - 39%, картоплі - 26%, м'яса - 23%, яєць - 17% і цукру - на 5%. Більше норми - риби і рибопродуктів - на 8%, хліба - 10%, олії та інших рослинних жирів - на 66%.

З групи так званих неякісних продуктів харчування тільки споживання картоплі за роками постійно знижувалось, а цукру хоча й знижувалось, але щорічно, за деяким винятком, складало більше фізіологічної норми на 1 – 10%. Споживання олії рослинної за 12 років перевищувало фізіологічну норму у 1,4 – 1,85 рази. Така структурна невідповідність фактичних раціонів харчування пересічного українця до фізіологічної норми на тлі недоспоживання основних продуктів харчування – молока і м'яса – пов'язана з багатьма чинниками і в насамперед з рівнем доходів населення та цінами на кінцеву продукцію. За умови незмінних й високих витрат на продовольство (в середньому витрачається більше 50 % сімейного бюджету) коефіцієнти еластичності попиту за сукупними доходами до 2004 р.

(а за окремими продуктами – до 2005 р.) показували залежність рівня споживання продуктів харчування від доходів населення відповідно до закону Енгеля – зростало споживання нормальних продуктів харчування (м'яса, наприклад, у 2005 р. споживання збільшилось на 0,25% при зростанні доходів на 1%), а низькоякісних товарів (картоплі і хліба) – скорочувалось.

У наступні роки тенденція різко змінилася, і з 2007 р. зі зростанням доходів споживання цукру стало скорочуватися: молока – з 2008 р., м'яса – з 2010 року. Коефіцієнти еластичності за олією рослинною з 2007 р. засвідчили незначне скорочення її споживання (на 0,004 – 0,05 %) при зростанні доходів на 1%. За незмінної тенденції стосовно формування попиту на продовольство, що має інерційні властивості, до 2020 р. позитивними залишатимуться лише коефіцієнти еластичності за плодами й овочами, тоді як за всіма іншими продуктами – споживання продовжуватиме скорочуватися (табл. 1).

Низька енергетична цінність і поживність продуктів харчування сільського населення призводить до суттєвих втрат біологічного й енергетичного потенціалу, знижується імунітет людини, зростають випадки захворювання, збільшується смертність, посилюються процеси депопуляції і, зрештою, вимирання села. Як бачимо з таблиці 1, населення України не забезпечене усіма продуктами харчування [15].

Проблеми сільськогосподарського виробництва є глобальними, оскільки вони стосуються спроможності населення земної кулі забезпечити себе продовольством в обсягах, визнаних оптимальними.

Донедавна економічні теорії визначали такі основні чинники сільськогосподарського виробництва: природні, кліматичні й економічні умови; природні ресурси (земельні, водні); людські ресурси; матеріально-технічне забезпечення; наукове забезпечення; організаційно-виробнича культура країни.

**Динаміка показників еластичності споживання продуктів харчування
за сукупними доходами населення України, %***

Рік	М'ясо і м'ясо-продукти	Молоко і молочні продукти	Цукор	Олія та інші рослинні жири	Картопля	Овочі та баштанні	Плоди та ягоди	Хліб і хлібні продукти
1999	0,085	0,058	0,021	0,002	-0,025	-0,012	0,090	-0,002
2000	0,113	0,077	0,028	0,003	-0,035	-0,016	0,119	-0,003
2001	0,136	0,092	0,034	0,004	-0,044	-0,019	0,143	-0,004
2002	0,193	0,127	0,047	0,005	-0,074	-0,027	0,206	-0,009
2003	0,210	0,137	0,050	0,005	-0,086	-0,028	0,225	-0,012
2004	0,233	0,146	0,052	0,004	-0,107	-0,029	0,252	-0,018
2005	0,250	0,137	0,042	0,001	-0,142	-0,022	0,278	-0,031
2006	0,244	0,107	0,021	-0,004	-0,168	-0,007	0,279	-0,045
2007	0,197	0,011	-0,041	-0,018	-0,198	0,035	0,250	-0,074
2008	0,052	-0,250	-0,201	-0,049	-0,210	0,135	0,143	-0,133
2009	0,004	-0,338	-0,253	-0,058	-0,206	0,164	0,107	-0,150
2010	-0,255	-0,847	-0,532	-0,104	-0,164	0,296	-0,083	-0,230
2011	0,004	-0,426	-0,307	-0,068	-0,229	0,179	0,131	-0,177
2012	-0,014	-0,485	-0,345	-0,076	-0,247	0,201	0,125	-0,195
2013	-0,032	-0,544	-0,382	-0,084	-0,265	0,223	0,120	-0,213
2014	-0,050	-0,602	-0,420	-0,091	-0,283	0,245	0,114	-0,232
2015	-0,068	-0,661	-0,458	-0,099	-0,301	0,267	0,109	-0,250
2016	-0,086	-0,719	-0,496	-0,107	-0,319	0,289	0,103	-0,268
2017	-0,105	-0,778	-0,534	-0,115	-0,337	0,311	0,097	-0,286
2018	-0,123	-0,837	-0,571	-0,123	-0,355	0,333	0,092	-0,304
2019	-0,141	-0,895	-0,609	-0,130	-0,373	0,355	0,086	-0,322
2020	-0,159	-0,954	-0,647	-0,138	-0,391	0,377	0,081	-0,340

Саме ці чинники гарантували високий і сталий розвиток сільськогосподарського виробництва. Глобалізаційні процеси нині на перший план висувують ряд інших факторів, які забезпечують різке зростання сільськогосподарського виробництва. До них належать:

- 1) науково-технічне забезпечення галузей рослинництва і тваринництва;
- 2) широкий розвиток їхньої інфраструктури;
- 3) створення конкурентного середовища на внутрішньому й зовнішньому ринках за рахунок високоякісної продукції;
- 4) забезпечення достатніх інвестицій у виробництві усіх продуктів харчування.

Нині формується світова агропродовольча система, яка базується на: міжнародній кооперації та поділі праці; взаємодії й глобалізації національних товарних систем у сфері виробництва і продажу продовольства, яка б забезпечувала доступ кожній людині до потрібного їй рівня харчування.

Матеріальну основу цих товарних систем становлять багатогалузеві продовольчі комплекси з вироб-

ництва засобів виробництва, сільськогосподарської сировини, переробки та збуту аграрної сировини і продовольства.

Як ми уже зазначали, залучення аграрного сектора до глобалізаційного процесу нині охарактеризовано прийняттям вимог, норм і правил Світової організації торгівлі, які виявилися для України на перших порах неприйнятними. Це негативно позначається на аграрній економіці. Необхідно, щоб виробництво і торгівля власною сільськогосподарською продукцією та продовольством було економічно вигідним для нашої держави, а не пристосовуватися до умов СОТ.

При становленні нової соціально-економічної системи під впливом глобалізації в Україні особливо великі зміни відбулися в аграрному секторі. Причиною наявного безладдя стали аграрні реформи, через які змінилася власність на майно і землю, держава втратила функцію регулювання аграрною економікою. Не на краще змінилася структура виробництва й у цілому інфраструктура соціально-побутового і культурного секторів. У нашій країні сільське господарство, як одна

з монополізованих галузей, позбавлене регульованої ролі держави, зазнало величезних втрат агроресурсного потенціалу, збитків [5]. Тому агропромислове виробництво інноваційно та інвестиційно непривабливе, структуру економіки викривлено, пріоритети належать обслуговувальним і посередницьким структурам, а не виробничим сферам.

Висновки. У завершенні дослідження ми можемо зробити висновок, що глобалізація агресивно діє на аграрний сектор України, тому необхідно вжити низку заходів, які б дали змогу нормально функціонувати аграрній сфері, та вивести нашу країну на один рівень з розвинутими країнами, а саме:

1. За умов становлення глобалізму слід звернути першочергову увагу на підвищення експорту продукції аграрного сектора на основі поліпшення якості продукції та підвищення її конкурентоспроможності.

2. Необхідно посилити державне регулювання й підтримку аграрного сектора. Особливо слід розширити підтримку заходів у межах „зеленої скриньки”, до яких СОТ не ставиться вимогливо: наукові дослідження, підготовку і підвищення кваліфікації кадрів, інформаційно-консультаційне обслуговування; ветеринарні та фітосанітарні заходи, контроль безпеки продуктів харчування; сприяння збуту сільгосппродукції, зокрема збирання, обробку і розповсюдження ринкової інформації; удосконалення інфраструктури (будівництво шляхів, електромереж, меліоративних споруд) за винятком операційних витрат на її утримання; утримання стратегічних продовольчих запасів, внутрішню продовольчу допомогу; забезпечення гарантованого доходу сільгоспвиробникам, удосконалення землекористування тощо; підтримку доходів виробників, не пов'язану з видом та обсягом виробництва; сприяння структурній перебудові сільськогосподарського виробництва; охорону навколишнього середовища; реалізацію програм регіонального розвитку.

3. Майже п'ятирічний досвід вилучення землі у колективних сільськогосподарських підприємствах та її паювання показав помилковість і неефективність цих заходів. Керівництву держави слід поступити мудро та проявити мужність і визнати цей факт. Слід порадитися із селянами й при необхідності прийняти відповідний закон про передачу землі колективам чи сільським громадам, скасувавши, таким чином, приватну власність на неї.

Література

1. **Гончарук А.** Україна та світова організація торгівлі: стан переговорів та очікування / А. Гончарук // Вступ України до СОТ : новий виклик економічній реформі – К. : Альфа-принт, 2003. – С. 51 – 59. 2. **Джеймс**

Д. Гейсфорд. Доський раунд: нова угода з аграрної політики / Джеймс Д. Гейсфорд, Вільям А. Керр // Вступ України до СОТ: новий виклик економічній реформі – К. : Альфа-принт, 2003. – С. 227 – 245. 3. **Лузан Ю.** Україна на шляху до СОТ: сільськогосподарський аспект / Ю. Лузан // Вступ України до СОТ: новий виклик економічній реформі. – К. : Альфа-принт, 2003. – С. 221 – 226. 4. **Майстро С. В.** Стратегія державного регулювання розвитку агропромислового комплексу України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / С. В. Майстро. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2007-1/doc/2/09.pdf>. 5. **Микитенко І. А.** Аграрний сектор України за умов становлення нової соціально-економічної системи – глобалізму [Електронний ресурс] / І. А. Микитенко // Економіка АПК 2009. – № 2. – Режим доступу : <http://www.info-prensa.com/article-534.html>. 6. **Михасюк І. Р.** Державне регулювання економіки в умовах глобалізації : монографія // І. Р. Михасюк, З. М. Залого, О. Є. Сухай; ЛНУ імені Івана Франка за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І. Р. Михасюка. – Львів : НВФ „Українські технології”, 2010. – 320 с. 7. **Могицький О. М.** Регулювання аграрної сфери. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с. 8. **Мостовий Г. І.** Ринок продовольчих товарів та сільськогосподарської сировини : монографія. – К : Вид-во УАДУ, 1997. – С. 244. 9. **Петровський Ю.** Вступ України до СОТ: перспективи та можливі негативні наслідки. – „Персонал” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eu.prostir.ua/library/1514.html> 10. **Саблук П. Т.** Україна в міжнародних аграрних відносинах: торговельний аспект / П. Т. Саблук // Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть. – К. : Либідь, 2002. – С. 193 – 209. 11. **Саблук П. Т.** Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті / П. Т. Саблук // Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті. – К. : ІАЕ УААН, 2001. – 638 с. 12. **Сидоренко О. О.** Членство в СОТ і національна агросфера / О. О. Сидоренко // Ринкові перетворення в АПК України : зб. наук. пр. НАН України. Ін-т економіки. – К., 2002. – С. 124. 13. **Ткаченко Н. М.** Проблеми розвитку АПК в умовах вступу України до СОТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_1/23 14. **Офіційний сайт** Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/spojiv2006 15. **Новосельцева А. М.** Тенденції змін у харчуванні залежно від доходів споживачів та цін на продукти харчування [Електронний ресурс] / А. М. Новосельцева // Ел. журнал „Державне управління: удоскона-

лення та розвиток”. – Режим доступу : <http://economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=709>

Ільїн В. Ю. Аграрний сектор економіки України в умовах становлення глобалізаційних процесів

У поданому дослідженні розглянуто та вперше систематизовані проблеми та наслідки глобалізації для аграрного сектору України; наведені дані та показники, що характеризують ці наслідки і негативний вплив глобалізації на аграрний сектор економіки. Також у дослідженні розкрито проблеми, на які натрапить аграрний сектор економіки України при вступі в СОТ та запропоновано шляхи подолання агресивного впливу на нього глобалізаційного процесу.

Ключові слова: аграрний сектор, глобалізм, конкурентоспроможність, споживання, СОТ, проблеми агропромислового виробництва.

Ильин В. Ю. Аграрный сектор экономики Украины в условиях становления глобализационных процессов

В данном исследовании рассмотрены и впервые систематизированы проблемы и последствия глобализации для аграрного сектора Украины; приведены данные и показатели, характеризующие эти последствия и отрицательное влияние глобализации на аграрный сектор. Также в исследовании раскрыты проблемы, с которыми столкнулся аграрный сектор Украины при вступлении в ВТО и предложены пути преодоления агрессивного воздействия на него глобализационного процесса.

Ключевые слова: аграрный сектор, глобализм, конкурентоспособность, потребление, ВТО, проблемы агропромышленного производства.

Ilyin V. Yu. The agricultural economy sector of Ukraine in conditions of globalization

In this investigation examined for the first time systematized problem and the consequences of globalization for agroindustrial complex of Ukraine presented the data and parameters describing these effects and the negative impact of globalization on agroindustrial complex. Investigation also revealed the problems encountered by agroindustrial complex of Ukraine joining the WTO and suggested ways to overcome the aggressive exposure to the globalization process.

Key words: agriculture, globalism, competitiveness, consumption, WTO, problems of agricultural production.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2012

Прийнято до друку 23.05.2012